

Kursplan

för kurs på avancerad nivå

Synpedagogisk fördjupning

Advanced Course in Vision Pedagogy

7.5 Högskolepoäng

7.5 ECTS credits

Kurskod:	UQ30SY
Gäller från:	HT 2010
Fastställt:	2010-06-22
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Huvudområde:	Specialpedagogik
Fördjupning:	A1N - Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Beslut

Kursen ingår i Masterprogram i specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik och synpedagogiskt arbete.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd 2010-06-22 av prefekten på delegation av institutionsstyrelsen.

Kursplanen är giltig fr.o.m. Ht 2010

Beslut om upphävande är fattat av institutionsstyrelsen vid specialpedagogiska institutionen den 2020-05-26.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Kursen ingår i Masterprogram i specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik och synpedagogiskt arbete. För tillträde till kursen krävs att studenten antagits till masterprogrammet.

Kursens uppläggning

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
MOM1	Specialpedagogik: Synpedagogisk fördjupning	7.5

Kursens innehåll

Kursen har tre olika inriktningar där de studerande ska välja en av dessa. Inriktningarna avser att fördjupa ämnesområdet specialpedagogik med inriktning mot synpedagogik med primär anknytning till den egna professionen. Inom de presenterade inriktningarna finns det möjlighet att forma innehållet delvis utifrån eget intresse och/eller behov, dock under förutsättning att det ryms inom de skissade ämnesområdena. Vissa inledande föreläsningar ges för samtliga inriktningar men sedan väljer den studerande ett eget fokus som fördjupas via litteratursökning och planering av ett mindre utvecklingsarbete inom en för inriktningen relevant verksamhet. Härigenom behandlas möjligheter till utveckling av synpedagogisk verksamhet.

Kursen behandlar följande inriktningar:

A. Inkludering i skola och ämnesdidaktik

Huvudsakligt fokus är barn och ungdomar med synnedsättning eller blindhet och deras skolgång. Hur det är möjligt att erhålla en både akademisk och social fullvärdig inkludering kommer att behandlas med grund i förutsättningar och hinder för lärande och delaktighet. Utgångspunkten tas i en problematisering av hur

elevers faktiska och upplevda inkludering kan bli så optimal som möjligt via specialpedagogiska insatser på individ, grupp och organisationsnivå. I inriktningen behandlas också tillgängligheten till att lära olika ämnen i skolan och hur de görs möjliga att lära för elever med synnedsättning eller blindhet, delvis med hjälp av anpassade läromedel och teknik.

I inriktningen uppmärksammas även samspel mellan barn med eller utan synnedsättning samt alternativ och kompletterande kommunikation för de elever som till följd av ytterligare funktionsnedsättningar har svårt att funktionellt använda sig av talat språk i skol- eller förskolemiljö. Inriktningen torde vara av störst intresse för studenter med en pedagogisk yrkesutbildning.

B. Habilitering och samverkan

Habilitering är ett omfattande kunskapsområde och täcker in flertalet funktionsnedsättningar hos barn. I den här inriktningen behandlas främst konsekvenserna av synnedsättning eller blindhet för barns utveckling, dels ur ett utvecklingspsykologiskt, dels ur ett specialpedagogiskt perspektiv med eller utan ytterligare funktionsnedsättningar. Vilka insatser som kan genomföras för att stödja barns med synnedsättning utveckling och lärande diskuteras med anknytning till hem, förskola, skola, etc. Förekommande specialpedagogiska, psykologiska, arbetsterapeutiska behandlingsmetoder presenteras översiktligt.

Habiliteringsverksamhet försiggår oftast i team bestående av flera yrkeskategorier. Inriktningen avser därför också att ge kunskap om olika yrkeskategoriers kunskapsområden och hur samverkan på bästa sätt kan uppnås för barn med synnedsättning med eller utan andra funktionsnedsättningar. Fördjupning utifrån den egna yrkesprofessionen är möjlig.

C. Rehabilitering för vuxna och äldre

Ett stort antal personer som blir aktuella för rehabiliteringsinsatser har utöver en synnedsättning ofta andra funktionsnedsättningar. Den största gruppen som är i behov av synpedagogiska insatser har dessutom uppnått en hög ålder. Inriktningen avser att belysa problematik som uppstår vid synnedsättning i den äldre populationen med fokus på betingelser för synpedagogiskt arbete med särskild inriktning mot gruppverksamhet vid arbete med äldre. För personer i yrkesverksam ålder kommer särskild tonvikt att läggas på förutsättningar för och möjligheter och hinder att med synnedsättning eller blindhet behålla alternativt erhålla arbete och/eller delta i utbildning. Även personers med synnedsättning behov av rehabiliteringsinsatser för utbildning och ett aktivt yrkesliv kommer att problematiseras.

Inom denna inriktning finns även möjlighet till fördjupning utifrån en tidigare arbetsterapeutisk alternativt ögonmedicinsk kunskapsbas genom att exempelvis behandla bedömningsinstrument för vuxna och äldre med synnedsättning.

Förväntade studieresultat

För respektive inriktning ska studenten:

A. Inkludering i skola och ämnesdidaktik

- visa fördjupad kunskap om inkludering för barn och ungdomar med synnedsättning i den obligatoriska skolan,
- kunna planera för undanröjande av hinder på individ, grupp och organisationsnivå för att främja elevers delaktighet, kommunikation, samspel och lärande, och
- visa fördjupad kunskap om ämnesdidaktiska redskap för undervisning och lärande relaterat till elever med synnedsättning.

B. Habilitering och samverkan

- visa fördjupad kunskap om en synnedsättnings inverkan på barns utveckling,
- visa fördjupad kunskap om på vilket sätt barn och ungdomar med synnedsättning kan stödjas i sin utveckling och lärande under barn- och ungdomsåren,
- visa insikt i betydelsen av samverkan och hur ett tvärvetenskapligt fungerande samarbete inom habiliteringsverksamhet och med föräldrar kan byggas upp.

C. Rehabilitering för vuxna och äldre

- visa fördjupad kunskap om äldre personers med synnedsättning livssituation och om olika faktorer som medverkar till en för individen fruktbar rehabilitering och lärande,
- visa insikt i vad vuxna och äldre behöver i form av grundläggande rehabiliteringsinsatser för att utifrån sina behov och förutsättningar leva ett rikt liv, och
- visa fördjupad kunskap om personers med synnedsättning eller blindhet hinder och möjligheter att delta i utbildning och arbete.

Därutöver ska studenten:

- visa färdighet i att genomföra litteratursökning i databaser, och
- kunna planera för genomförande och utvärdering av ett mindre utvecklingsarbete med relevans för synpedagogiskt arbete och verksamhet.

Undervisning

En studiegrupp formas av de studenter som går varje inriktning. Viss grundlitteratur är obligatorisk inom varje inriktning. Därutöver ska studenterna själv söka och läsa för inriktningen ytterligare relevant litteratur utifrån eget valt fokus. Denna litteratur väljs självständigt av studenten i samråd med lärare på kursen och ska föregås av litteratursökning i databas. Även studiebesök och auskultation på för inriktningen relevanta verksamheter förekommer. Kursen ska mynna ut i att ett utvecklingsarbete planeras med grund i läst litteratur och auskultationer för att konkret kunna vidareutveckla en aspekt inom den valda inriktningen.

Kunskapskontroll och examination

De respektive inriktningarnas kunskapsbas examineras via individuell skriftlig uppgift där reflektioner ges på för inriktningen centrala texter och föreläsningar med betygen G eller U. Den självvalda litteraturen examineras i form av ett tänkt utvecklingsarbete inom en för inriktningen relevant synpedagogisk verksamhet. Ett paper skrivs med grund i en egen vald problemställning och litteratur där förslag ges till hur ett utvecklingsarbete kan utformas och utvärderas för att utveckla en aspekt av det valda problemet, vilket bedöms enligt sjugradig betygsskala.

Betygsättning på kurs sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande
- E = Tillräckligt
- Fx = Otillräckligt
- F = Helt otillräckligt

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget G på den individuella uppgiften och lägst betyget E på dokumentationen av det planerade utvecklingsarbetet.

Kursens betygs-kriterier delas ut vid kursstart.

Studerande som fått betyget Fx eller F på prov har rätt att genomgå minst fyra ytterligare prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E. Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov två gånger av en examiner, har rätt att begära att en annan examiner utses för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs högst tre gånger under en tvåårsperiod efter det att kursplanen slutat gälla. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Med prov jämföras också andra obligatoriska moment eller delmoment i kursen.

Kurslitteratur

Friberg, Febe (Red.). (2006). *Dags för uppsats □ vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Lund: Studentlitteratur. (148 sid)

Rönnerman, Karin (1998). *Utvecklingsarbete □ en grund för lärares lärande*. Lund: Studentlitteratur. (115 sid)

A. Inkludering i skola och ämnesdidaktik

Billington, Tom (2000). *Separating, losing and excluding children. Narratives of difference*. London: Routledge/Falmer. (121 sid)

Jansson, Ulf (1996). *Skolgården som mötesplats. Samspel mellan elever med och utan synskador (Rapport nr 9)*. Stockholm: Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen. (78 sid)

Koenig, Alan J., & Holbrook, Cay M. (Eds.). (2003). *Foundation of Education Vol. II (Second Ed.)*. New York: AFB Press. (845 sid, valbara sidor utifrån ämnesinriktning)

Preisler, Gunilla (1996). Från teori till empiri: Blinda barn på dagis och i skolan med seende barn. I T. Rabe, & A. Hill (Red.), *Boken om integrering. Idé, teori, praktik.* (s. 50–62) Arlöv: Corona AB. (13 sid)

Rönnbäck, Anders, de Verdier, Kim, & Winberg, Annica (2010). *Att delta på lika villkor – den punktskriftsläsande elevens möjligheter till delaktighet i klassrummet.* Stockholm: Specialpedagogiska skolmyndigheten. (118 sid)

Skolinspektionen. (2009). *Skolsituationen för elever med funktionsnedsättning i grundskolan.* (Kvalitetsgranskning, Rapport 2009:6). Hämtas från: <http://siris.skolverket.se> (26 sid)

Webster, Alec, & Roe, Joao (1998). *Children with visual impairments. Social interaction, language and learning.* New York, NY: Routledge. (221 sid)

B. Habilitering och samverkan

Dahlgren, SvenOlof, Dahlgren Sandberg, Annika, & Hjelmquist, Erland (2000). Jag förstår inte vad du säger – Kommunikation och språk hos barn med kommunikationshandikapp. I S. G. Carlsson, E., Hjelmquist, & I. Lundberg (Red.), *Delaktig eller utanför: psykologiska perspektiv på hälsa och handikapp* (s. 231–253). Umeå: Boréa Bokförlag. (23 sid)

Ek, Ulla, Fernell, Elisabeth, Jacobsson, Lena, & Gillberg, Christopher (1998). Relation between blindness due to retinopathy of prematurity and autistic spectrum disorders: a population-based study. *Developmental Medicine and Child Neurology*, 40(5), 297–301. (5 sid)

Ek, Ulla, Fernell, Elisabeth, & Jacobsson, Lena (2005). Cognitive and behavioural characteristics in blind children with bilateral optic nerve hypoplasia. *Acta Paediatrica*, 94(10), 1421–1426. (6 sid)

Jacobsson, Lena, Ygge, Jan, Flodmark, Olof, & Ek, Ulla (2002). Visual and perceptual characteristics, ocular motility and strabismus in children with periventricular leukomalacia. *Strabismus*, 10(2), 179–183. (5 sid)

Kef, Sabina, & Deković, Maja (2004). The role of parental and peer support in adolescents well-being: a comparison of adolescents with and without a visual impairment. *Journal of Adolescence*, 27, 453–466. (13 sid)

Ottosson, Lisbeth (2009). Samverkan mellan föräldrar, lärare och andra professionella. I A. Sandberg (Red.), *Med sikte på förskolan – barn i behov av stöd* (s. 259–275). Lund: Studentlitteratur. (17 sid)

Storlilökken, Magnar, Elmerskog, Bengt, Martinsen, Harald, & Tellevik, Jon Magne (2010). *Hverdagslivets aktiviteter i et förlighetsperspektiv. ADL-opplærning av barn, unge og voksne med synshemming.* Trondheim, Norge: Tapir Akademisk Forlag. (219 sid)

Warren, David (1994). *Blindness and children. An individual difference approach.* New York, NY: Cambridge University Press. (335 sid)

C. Rehabilitering för vuxna och äldre

Babcock, Judith L., Boyless, James A., Goodrich, Gregory L., & Head, Daniel N. (2000). Developing geriatric training outcome assessments in vision rehabilitation. *Journal of Vision Impairment and Blindness*, 94, 307–321. (15 sid)

Berndtsson, Inger (2001). Förskjutna horisonter. Livsförändring och lärande i samband med synnedsättning eller blindhet (*Göteborg Studies in Educational Sciences 159*). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. (Del IV, 314 sid)

Den utestängande arbetsmarknaden (2008). Norden, Nordiska Handikappolitiska Rådet (Rapport från ett seminarium 18–19 nov 2008). Hämtas från: <http://www.nordicwelfare.org/?id=108060&cid=116473> (22 sid)

Eklund, Kajsa (2005). *A group- and activity-based health promotion program for older persons with visual impairment. A summative evaluation* (Akademisk avhandling). Göteborg: Sahlgrenska Academy at Göteborg University, Institute of Occupational Therapy and Physiotherapy. (95 sid)

Golub, Dawn B. (2006). A model of successful work experience for employees who are visually impaired: the results of a study. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 100(12), 715-725. (11 sid)

Horowitz, Amy (2004). The prevalence and consequences of vision impairment in later life. *Topics in Geriatric Rehabilitation*, 20(3), 185-195. (11 sid)

Horowitz, Amy, Leonard, Robin, & Reinhardt, Joann P. (2000). Measuring psychosocial and functional outcomes of a group model of vision rehabilitation services for older adults. *Journal of Vision Impairment and Blindness*, 94, 328-337. (10 sid)

Lamoureux, Ecosse L, Hassell, Jennifer B., & Keeffe, Jill E. (2004). The determinants of participation in activities of daily living in people with impaired vision. *American Journal of Ophthalmology*, 137, 265-270. (6 sid)

Tornstam, Lars (2005). *Åldrandets socialpsykologi* (7:e rev utgåvan). Stockholm: Nordstedt Akademiska Förlag. (335 sid)

Vetenskapliga artiklar tillkommer.